

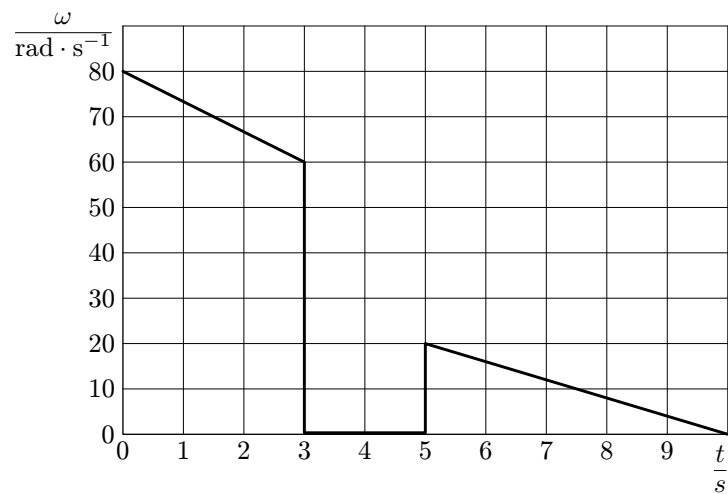
Ústřední komise fyzikální olympiády České republiky
Úlohy regionálního kola 48. ročníku FO
kategorie D

Ve všech úlohách počítejte s tíhovým zrychlením $g = 9,81 \text{ m} \cdot \text{s}^{-2}$.

1. Brzdění automobilu

Úhlová rychlost otáčení kol automobilu se při brzdění se měnila podle daného grafu. Poloměr každého kola je $r = 0,27 \text{ m}$. Součinitel smykového tření zůstává během celého zastavování konstantní. Pokud se kola otáčejí, nedochází na vozovce k žádnému prokluzování.

- Určete velikost v_0 počáteční rychlosti automobilu.
- Určete velikosti a_1, a_2, a_3 zrychlení automobilu na jednotlivých úsecích.
- Určete dobu T poslední otáčky kola automobilu.
- Určete brzdnou dráhu automobilu.
- Určete brzdnou dráhu s a dobu brzdění t automobilu za předpokladu, že by se po celou dobu brzdění pohyboval smykem.
- Určete součinitel f smykového tření mezi pneumatikami a vozovkou.

2. Rozjezd lokomotivy

Lokomotiva o hmotnosti $m_0 = 75$ t má dosáhnout v nejkratším možném čase na vodorovných kolejích rychlosti o velikosti $v_1 = 25 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$. Součinitel smykového tření mezi koly a kolejnicemi je $f = 0,15$. Všechna kola lokomotivy jsou záběrová.

- Určete maximální možné zrychlení $a_{\max}$ a minimální dráhu $s_{\min}$ nutnou k rozjezdu.
- Určete maximální okamžitý výkon $P_{\max}$ lokomotivy, který se při rozjíždění uplatní.
- Řešte úlohy a), b) v případě, že lokomotiva táhne 6 vagónů, z nichž každý má hmotnost $m_1 = 40$ t.

Řešte nejprve obecně, pak pro dané hodnoty.

3. Vagon

Vagon se rozjel po svahu se sklonem $\alpha = 2,0^\circ$ z klidu a na konci svahu dosáhl rychlosti o velikosti $v_1 = 60$ km/h.

- Určete délku l svahu.
- Určete velikost v_2 rychlosti vagonu na konci svahu, jestliže na začátku svahu měl již počáteční rychlost o velikosti $v_0 = 25$ km/h.
- Určete doby t_1 a t_2 , za které v popsanych případech urazil délku svahu. Třecí a odporové síly zanedbejte.

Řešte nejprve obecně, pak pro dané číselné hodnoty.

4. Družice

Družice se pohybuje po kruhové trajektorii kolem Země tak, že při každém oběhu přelétne nad Prahou a též nad severním pólem Země.

- Určete dobu Δt , která uplyne mezi přeletem družice nad Prahou a nad severním pólem.
- Určete výšku h družice nad zemským povrchem a vyjádřete poměr h/R této výšky a poloměru Země.
- Určete směr pohybu družice při přeletu přes zenit (bod ve svislém směru nad pozorovatelem), který zaznamená pozorovatel v Praze.

Zemi považujte za kouli o poloměru $R = 6371$ km, hmotnost Země je $M = 5,98 \cdot 10^{24}$ kg, gravitační konstanta $\gamma = 6,67 \cdot 10^{-11} \text{ N} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{kg}^{-2}$. Perioda otáčení Země kolem osy vzhledem ke hvězdám (siderická doba otáčení) je $T = 86164$ s. Zeměpisná šířka místa pozorování v Praze je $\varphi = 50^\circ$.